

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Joanny Bauerfeind
pt. „Psychospołeczne uwarunkowania sukcesu sportowego w rugby na wózkach”.

Rozprawa doktorska mgr Joanny Bauerfeind, przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Tomasza Tasiemskiego, dotyczy bardzo ważnego problemu zdrowia publicznego, a mianowicie niepełnosprawności z powodu urazu rdzenia kręgowego i mieści się bez wątplenia w obszarze nauk o kulturze fizycznej. Opracowanie programów leczenia jak i funkcjonowania osób z tą niepełnosprawnością fizyczną, opartych na badaniach i nowych technologiach, pozwala na zmniejszenie negatywnych skutków niepełnosprawności. Wielofunkcyjność oddziaływania aktywności fizycznej, w tym uprawianie sportu przejawia się w korzyściach terapeutycznych i psychospołecznych, obniżając między innymi poziom stresu oksydacyjnego i psychologicznego. Autorka rozprawy przeprowadziła analizę związku wybranych czynników psychospołecznych, takich jak poziom osobowości sportowej zawodników, spójność grupy, agresywność i gniew w sporcie z sukcesem sportowym zawodników uprawiających rugby na wózkach oraz oceniła zróżnicowanie tych czynników ze względu na klasyfikację funkcjonalną zawodników. Podjęcie przez Doktorantkę tego tematu badań jest jak najbardziej słuszne, aktualne i ważne nie tylko ze względów poznawczych, ale posiada ważny aspekt diagnostyczny. Rozprawa posiada także ważne implikacje praktyczne, wskazując trenerom tej dyscypliny sportowej czynniki psychospołeczne, które obok przygotowania motorycznego i technicznego determinują sukces sportowy.

Rozprawa doktorska liczy w całości 107 stron, z czego 16 stron przypada na Aneks, praca zredagowana jest w sposób klasyczny, a więc składa się z przeglądu piśmiennictwa, celu badań i hipotez badawczych, opisu materiału i metod badań, wyników badań, dyskusji wyników, wniosków, wykazu cytowanego piśmiennictwa, streszczenia w języku polskim i angielskim oraz aneksu. Autorka zamieściła również skróty stosowane w pracy. Tytuł rozprawy jest jednoznaczny i zwarty; jego geneza wynika ze stanu wiedzy przedstawionego przez Autorkę w części teoretycznej.

W rozdziale pierwszym części teoretycznej Autorka zaprezentowała historię sportu osób niepełnosprawnych podkreślając, że sport w okresie ostatnich 50. lat stał nie tylko elementem postępowania leczniczego, ale przyjął charakter sportu wyczynowego. Drugi rozdział Autorka poświęciła paraolimpijskiej dyscyplinie sportowej rugby na wózkach, prezentując historyczny rozwój tej dyscypliny, zasady gry, klasyfikację zawodników w zależności od stopnia niepełnosprawności, wpływ aktywności fizycznej trenujących na samodzielność życia codziennego oraz psychospołeczne aspekty uczestnictwa w sportach adaptowanych dla osób po urazie rdzenia kręgowego. Dokonując przeglądu piśmiennictwa na temat profesjonalnego treningu osób z niepełnosprawnością ruchową Autorka dostrzegła brak wystarczających badań nad rolą psychospołecznych determinantów uzyskiwania wysokich wyników w uprawianiu rugby na wózkach. Temu problemowi Autorka poświęciła rozdział trzeci części teoretycznej, w którym zaprezentowała stan wiedzy na temat sukcesu sportowego i jego determinant, osobowości sportowej, modelu spójności grupowej, agresywności i gniewu, wykazując luki w wiedzy w tym zakresie badań. Tak przeprowadzona analiza piśmiennictwa dowodzi dobrej znajomości tematyki badań, umiejętności analizy osiągnięć naukowych w tym obszarze wiedzy i pozwoliła na sformułowanie hipotez badawczych. Zauważam jednak brak autorskiego podsumowania rezultatów uzyskanych przez innych badaczy. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorantka jest współautorem ważnego narzędzia badawczego – Skali Subiektywnej Oceny Sukcesu Sportowego w Rugby na Wózkach, sprawdzonego w badaniu pilotażowym, i jako pierwsza podjęła próbę określenia czynników decydujących o sukcesie sportowym w tej dyscyplinie, co uważam za największą wartość pracy. Podsumowując część teoretyczną pracy chcę zaznaczyć, że Autorka sumiennie przestudiowała piśmiennictwo i wykazała się umiejętnością wyczerpującego przedstawienia stanu wiedzy na temat stanowiący przedmiot badań własnych. Zauważyłam również u Doktorantki umiejętność krytycznej prezentacji stanu wiedzy w tej tematyce badań. Dobra znajomość literatury przedmiotu miała wpływ na precyzyjne sformułowanie celu badań i pytań badawczych. Doktorantka sformułowała pięć hipotez i przedstawiła szczegółowe ich uzasadnienie.

W rozdziale czwartym zatytułowanym Problematyka badań własnych Doktorantka, zgodnie ze standardami prac naukowych, przedstawiła uzasadnienie podjęcia badań w tej tematyce, akcentując ważną rolę przygotowania psychologicznego zawodników do rywalizacji sportowej, sprecyzowała pojęcie obiektywnego sukcesu sportowego w rugby na

wózkach, które w analizach statystycznych pełniło rolę zmiennej zależnej i zdefiniowała zmienne niezależne. Brakuje mi przekonującego uzasadnienia, dlaczego takie zmienne jak poziom osobowości zawodników, spójność grupy, agresywność i gniew w sporcie stały się przedmiotem zainteresowania Doktorantki. Proszę więc o uzasadnienie wyboru tych zmiennych psychospołecznych.

Kolejny piąty rozdział rozprawy poświęcono omówieniu metod i materiału badawczego. Badania przeprowadzono stosując pięć narzędzi badawczych: Skalę Pomiaru Osobowości Sportowej, Kwestionariusz Środowiska Grupowego, Skalę Agresywności i Gniewu, Subiektywną Ocenę Sukcesu Sportowego w Rugby na Wózkach oraz Kwestionariusz Osobowy. Doktorantka wyczerpująco omówiła budowę stosowanych narzędzi i zaprezentowała ich możliwości pomiarowe. Nie podała jednak uzasadnienia, co zdecydowało o ich wyborze, np. w wypadku pomiaru agresywności i gniewu dysponujemy kilkoma narzędziami badawczymi. Proszę Doktorantkę o uzasadnienie wyboru.

Autorka dokonała prawidłowego doboru osób do badania włączając całą populację czynnych polskich rugbystów (135 osób), w większości osoby po urazie kręgosłupa szyjnego (94,1% badanych) poruszające się na wózku inwalidzkim. Wszyscy zawodnicy zostali scharakteryzowani pod względem wieku w dniu badania, wieku w dniu urazu, stażu treningowego i tygodniowej częstości treningu, rodzaju i przyczyny niepełnosprawności oraz danych demograficznych.

Metody analiz statystycznych zastosowane w rozprawie zostały dobrane właściwie do zgromadzonych danych, co pozwoliło na poprawny i wielostronny opis oraz właściwą interpretację wyników badań. Doktorantka dobrze sobie również poradziła z oceną rzetelności skal zastosowanych narzędzi badawczych. Wykorzystała do tego celu procedury zawarte w programie komputerowym IBM SPSS Statistics 21.0 oraz w pakiecie Statistica 10.

Wyniki badań zostały zaprezentowane w sześciu tabelach w rozdziale szóstym zatytułowanym Wyniki. Doktorantka podzieliła ten rozdział na 6 tematycznych podrozdziałów, które w sposób logiczny i czytelny pokazują odpowiedzi na sformułowane przez Doktorantkę pytania badawcze, realizujące cele badań zgodnie z ich kolejnością.

Doktorantka rzetelnie przeprowadziła dyskusję uzyskanych wyników badań w rozdziale siódmym zatytułowanym Dyskusja. Odwołała się do wyników uzyskanych przez innych badaczy, pomimo że piśmiennictwo w tej tematyce badań jest bardzo skromne. Wykazała, że Jej wyniki badań często różnią się od tych, funkcjonujących w literaturze

przedmiotu i starała się wyjaśnić przyczyny zaistniałych rozbieżności. Trzeba podkreślić, że Autorka przeprowadziła prawdziwą dyskusję naukową. Ponadto, w podrozdziałach dyskusji omówiła trudności i ograniczenia jakie napotkała podczas badań własnych oraz wynikające z braku specjalistycznych prac, co często uniemożliwiło Jej porównanie wyników z tymi uzyskanymi dla sportowców niepełnosprawnych i było powodem odwołania się do wyników badań sportowców pełnosprawnych. Ponadto zaproponowała kierunki dalszych badań. W rozdziale tym Doktorantka, co podkreśliłam już wcześniej, sformułowała w odrębnym podrozdziale wskazania dla praktyki trenerskiej wynikające z jej badań. Propozycje kierunków dalszych badań i aspekt aplikacyjny wyraźnie zwiększają wartość merytoryczną rozprawy i świadczą o dojrzałości i samodzielności Doktorantki.

W rozdziale ósmym Wnioski mgr Joanna Bauerfeind podsumowała uzyskane wyniki, odpowiadając na pytania badawcze i precyzyjnie sformułowała trzy wnioski; uważam że jeden z nich został sformułowany zbyt kategorycznie.

Literatura przedmiotu, rozdział dziewiąty zatytułowany Piśmiennictwo stanowi 201 pozycji z czego 51 pozycji w języku polskim, pozostałe w języku angielskim, w tym ponad 50 prac z ostatniej dekady (lata 2008-2018) oraz 10 źródeł internetowych. Znacząca większość cytowanego piśmiennictwa to artykuły oryginalne.

W Aneksie Autorka zamieściła stosowane w pracy kwestionariusze i skale pomiaru osobowości sportowej, agresywności i gniewu.

W pracy nie dostrzegłam błędów merytorycznych, a zastosowane narzędzia badawcze były już oceniane przez wielu badaczy. Rozprawa została starannie opracowana pod względem językowym, chociaż Autorka nie ustrzegła się nielicznych błędów interpunkcyjnych. Dostrzegłam też kilka błędów rzeczowych:

- Doktorantka zapisała hipotezy badawcze używając trybu oznajmującego, a nie formy przypuszczającej.
- Błędy w zapisie niektórych pozycji cytowanego Piśmiennictwa (nazwa czasopisma zapisana małą literą, brak podania stron(y) podczas cytowania pozycji książkowej, przypadkowe pojawienie się zapisu wyrazu w tytule artykułu z wielkiej litery, wyróżnienie niektórych wyrazów w tytule artykułu pogrubioną czcionką. Doktorantka powinna przejrzeć wykaz piśmiennictwa przed publikacją wyników badań.

Przechodząc do końcowej oceny recenzowanej pracy należy ją rozpatrywać w kilku aspektach: formalnym, metodycznym, merytorycznym i kwalifikacyjnym. Oceniając aspekt

formalny i metodyczny stwierdzam, że ocena jest pozytywna, zostały sformułowane tezy i cele badawcze, określono zakres badań, a ich realizacja spełnia wymogi metodologii. Przeprowadzone badania i analiza ich wyników dowodzą, że Autorka potrafi prowadzić badania naukowe i prezentować je pod względem poznawczym i praktycznym. Wykazała też umiejętność formułowania wniosków oraz odniosła swoje wyniki do wyników uzyskanych przez innych badaczy. Jak wspomniałam już wcześniej, ocena merytoryczna pracy jest też pozytywna, a wykazane uchybienia nie umniejszają wartości naukowej dysertacji. Na uwagę zasługuje także bogate piśmiennictwo przedmiotu i strona edytorska pracy.

Podsumowując stwierdzam, że przedłożona do oceny rozprawa doktorska spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Joanny Bauerfeind do dalszego toku przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in blue ink, reading "Joanna Lind". The signature is written in a cursive style with a large initial 'J'.